

in.ihned.cz/zahranici

Kamenná nádhera v Divriği

Divriği v horách turecké Anatólie je docela obtížné najít i na mapě. Málokdo o tomto zapomenutém koutu ví a ještě méně je těch, kteří ho navštíví. Nepřístupnost místa před několika lety ještě umocňovaly boje turecké armády s kurdskými partyzány a nervózní policie nelibě nesla přítomnost cizinců. Dnes šarvátky utichly, kurdské bojůvky se stáhly, doklady raného islámského stavitelství v Turecku však stále neprávem zůstávají stranou zájmu turistů. Přitom UNESCO již v roce 1985 zaneslo toto zvláštní místo na soupis památek světového dědictví.

Velká mešita

Starosvětsky vyhlížející městečko s dřevěnými minarety, úzkými uličkami a domky porostlými vinnou révou má samo dost půvabů, aby přilákalo milovníka nostalgie, největší pamětihodnost se ale nachází až na východním okraji Divriği. Vrchol nevysokého pahorku zabírá Velká mešita –

Ulu Džami, stavebně spojená s medresou. Ta původně sloužila také jako léčebna, středověká nemocnice zvaná Darüş-šifá. Celý komplex nechal postavit roku 1228 emír Ahmet šáh společně se svou ženou Turan Malek. Kmenový vůdce Mengüdzekovců, jedné z větví tureckých Seldžuků, učinil Divriği sídlem panství, které zahrnovalo celý horní Eufrat.

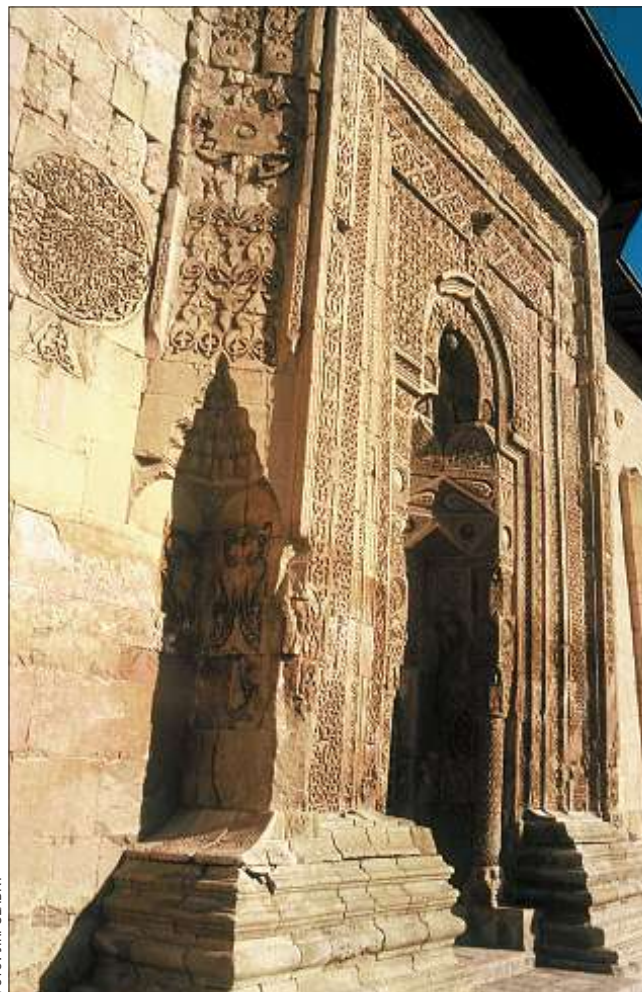

FOTO: JIŘÍ SLADKÝ

Ještě v 11. století představovalo Divriği, tehdy ovšem Tefrike, významné místo byzantské říše, která přes tisíciletí ovládala takřka celou Malou Asii. Na začátku nového milénia se město dostalo do zcela jiného vlivu. Po vítězství seldžuckých vojsk nad Byzantinci u Malazgirtu (nedaleko od tureckého jezera Van) roku 1071 se do Anatólie otevřela cesta první vlně turecké migrace.

Seldžucká architektura

Nejatraktivnější a zároveň nejceněnější částí komplexu je jeho relativně malá část – řezání monumentálních vstupních průčelí. Impozantní portál se stal charakteristickým prvkem seldžucké architektury. Početné dveře mešity v Divriği zdobí sochařsky po-

jatá výzdoba z okrového a narůžovělého vápence. Složitá, manýristicky zdobná práce musela být ve své době vrcholem uměleckého oboru. Je nepochybné, že v ní kulminuje celý seldžucký výtvarný projev, byť v bujně, takřka samoučelné a okázalé podobě. Jemný proud rostlinných a zvíře-

cích vzorů se splétá s abstraktními ornamenty do nesmírně dynamické plochy. Celkem připomene portály gotických katedrál, jimž se blíží dobou vzniku, ale na rozdíl od biblické symboliky tehdejšího evropského sochařství působí mnohem živěji.

Učili se od Arménů

Emirát Mengüdzekovců trval jen krátce, než ho rozvrátili Mongolové. Zbyla po něm stavba, která přečkala všechny další vpády a dějinné zvraty. Dodnes se Turci hlásí k odkazu tureckých Seldžuků, kteří zahájili islamizaci Anatólie, a kteří po sobě na východě a ve středu země zanechali spoustu architektonických skvostů. Velká mešita a nemocnice v Divriği, byť je znám její stavitel Hürrem z Ahlatu, je především holdem neznámým seldžuckým kameníkům. Ti se svému mistrovství učili od Arménů, a tak není vyloučené, že právě portály v Divriği vytesal Armén. Nebylo by na tom nic divného, řady nájezdníků, ať už to byli Turci nebo Mongolové, dokázaly na dobytých územích vytvořit vyspělou kulturu. Tehdejší umění a architektura vznikaly převážně jako výsledek spojení místních a cizích vlivů. Např. dvouhlaví orli, zobrazení na jednom z portálů, představují starý motiv, který lze často nalézt v anatólské architektuře různého stáří. ●

JIŘÍ SLADKÝ

INFORMACE

Do Divriği lze velmi levně, ale neméně pomalu zajet vlakem z Ankary nebo z Erzurumu, jiná varianta znamená použít drahý taxík anebo dolmuš, sběrný mikrobús např. z Kangalu.

Divriği v novověké historii doplatilo na to, že se mu všechny významné trasy zdaleka vyhnuly. Jediné přehledné spojení dnes skýtá železnice, která v okolí kopíruje nádherný kaňon řeky

Calti. Teprve po téměř 100 km narazíte na nejbližší město Kangal, se kterým se zase pojí docela jiná zajímavost. Dalo jméno

nu pověstné rase velkých ovčáků psů. Ti se stali nejen postrachem anatólských vlků, ale vzbuzují respekt i mezi návěstěvníky pastevců, a hlavně mezi tureckými delikventy – s úspěchem totiž slouží v turecké armádě a policii.